طرح بحث: انتقاد و انتقادپذیری

طرح بحث: انتقاد و انتقادپذیری

مخاطب: دبیرستان و دانشجو

امام علی (علیه السلام) در جایی با این مضمون می‌فرمایند: هیچکس به اندازه‌ای بزرگ نیست که نسبت به نقد بی نیاز باشد و هیچکس به اندازه‌ای کوچک نیست که نسبت به نقد ناتوان باشد (نقد به معنای امر به معروف و نهی از منکر)

– در مورد انتقاد و انتقاد پذیری

– انتقاد و انتقادپذیری باعث زیاد شدن محبت و دوستی میشود، چون اگه انتقاد بجا و وارد باشه و توجه بشه باعث رفع عیب میشه و اگه وارد نباشه و توضیح داده بشه باعث از بین رفتن ذهنیت اشتباه میشه
– برای نقد باید تشنگی وجود داشته باشه، و منتقدین باید جذب بشن و کوچکترین نقد و پیشنهاد باید به اصطلاح روی هوا برده بشه
– نقد واقعا لازم و نشان پویایی و پیشرفت و اگه وجود نداشته باشه احتمال انحراف و گمراهی زیاد و اگر به هر دلیل فضای سالم انتقاد و انتقادپذیری ایجاد نشود فضای نقد ناسالم به وجود خواهد آمد و اگه فضای نقد سالم وجود داشته باشه نقد ناسالم مجال رشد پیدا نمیکنه
– امام علی (علیه السلام) خطاب به فردی که ایشون رو مورد تعریف و تمجید قرار داده بود فرمودن: از من زیاد تعریف نکن که این کار هم برای من ضرر داره هم برای تو
اگه تعریف و تمجید رواج یافت انتقاد و انتقادپذیری به حاشیه میره و گوشها به شنیدن تمجید عادت میکنه و انتقاد رو باور نمیکنه مخصوصا حاکمان جامعه باید به این موضوع خیلی دقت کنند چون معمولا دور و بر مسئولان افراد نقاد خیلی کمتر پیدا میشه
– در جامعه اسلامی هر کس قدرت و مسئولیت بیشتری داره باید بیشتر مورد نقد قرار بگیره و اشکالی نداره اگه قدرت کمی تند نقد بشه

– باید به رشد و بارور شدن تفکر انتقادی کمک کرد که این نوع تفکر به کامل شدن عقل کمک میکنه و اگر نقدی کم و زیاد نباید کلا کنار گذاشته بشه و هیچوقت نباید با نقد و منتقد جوری برخورد کرد که موجب تضعیف جایگاه نقادی بشه
– ما نباید خودمون رو خیلی کامل ببینیم چون باعث میشه منتقدین رو دست کم بگیریم
و نباید فکر کنیم نمیتونستیم از این بهتر باشیم و بهتر کار کنیم بلکه باید فکر کنیم کوچکترین اشتباهی هم پذیرفتنی نیست
– برای انتقاد پذیری بهتر باید از دید منتقد نگاه کنیم و سعی کنیم دغدغه‌های اون رو خوب درک کنیم چون اگه ما می‌دیدیم اون چیزی رو که منتقد میبینه دیگه مورد نقد واقع نمیشدیم
– نقد باید با نیت خیر (البته نه صرفا خیر برای نقد شونده بلکه خیر برای همه) و دلسوزانه و با ادبیات خوب و محترمانه بیان شود
البته ما نباید به نیت منتقد خودمون زیاد توجه کنیم
مخالف یا موافق بودن منتقد با ما اصلا نمیتونه ملاکی برای بد بودن یا خوب بودن انتقاد باشه

تفاوت نقد با تخریب

تخریب با نقد اگر چه خیلی با هم متفاوتن اما شباهتهایی هم با هم دارن پس هیچوقت نباید به بهانه نقد تخریب صورت گیرد یا به بهانه تخریب نقد رو محکوم کرد حتی نقد تند با تخریب متفاوت البته انسانهای سالم و حق‌طلب راحت میتونن این موارد رو از هم تشخیص بدن
– در تخریب از هر عاملی برای زیر سوال بردن شخص یا هدف استفاده میشه
اما در نقد سعی میشه تا حقیقت پیدا بشه اونم نه با استفاده از هر عاملی بلکه از راه کاملا اخلاقی و با استفاده از موارد مربوط و لازم نه بیشتر و هدف وسیله رو توجیه نمیکنه
– در تخریب بیشتر شخصیت و آبروی شخص هدف قرار میگیره / اما در نقد بیشتر عملکرد شخص
– در تخریب جنبه احساسات و هوای نفس قویتر / اما در نقد جنبه تعقل و استدلال
– تخریب با ظلم همراه / اما نقد با عدالت
– تخریب موجب ناامیدی / اما نقد موجب اصلاح و امیدواری
برای تأثیر نگرفتن از تخریب باید نکاتی رو در نظر داشته باشیم:
در حدیث معصومین هست که تا هفتاد بار برداشت مثبت داشته باشین و خیلی زود نسبت به کسی ذهنیت منفی پیدا نکنین یا در جای دیگه می‌فرمایند آبروی مؤمن از کعبه با ارزشتر در قرآن هم آمده که از بیشتر گمانها پرهیز کنید که بعضی از گمانها گناهند پس ما اصلا نباید به خودمون اجازه بدیم به این راحتی راجع به افراد منفی فکر کنیم و به این راحتی اونا رو بزاریم کنار البته اگه خودمون بخوایم منفی فکر کنیم به احتمال خیلی زیاد میتونیم دلایلی برای توجیه دید منفی خودمون پیدا کنیم اما این جا خودمون مقصریم

اگر کسی انسان سالمی به نظر بیاد و انسان فهمیده و عاقلی هم باشه ما میتونیم مطمئن باشیم که این شخص از همه جهات انسان خوب و سالمی و اگه مطلب منفی هم گفته شده حتما تخریب بوده چون کسی که عاقل همه چیزش درست و خدا و پیغمبر هم سرش میشه و معصوم(علیه السلام) فرموده برای اینکه بفهمین یه نفر چقدر خدا شناس و خدا ترس به عقلش نگاه کنین

در پایان باید بگم که هدف اصلی به سوی کمال حرکت کردن و مهم اینه که در این راه هر چه بیشتر پیش بریم.

از: سجاد شجاعی